

MARCO ESPAÑOL DE CONSULTAS CIDADÁS SOBRE O FUTURO DE EUROPA

Conclusiones

Conferencia sobre el **Futuro** de **Europa**

A pandemia provocada polo COVID19 foi unha auténtica proba de estrés para a Unión Europea. Coas súas luces e sombras, a Unión actuou con decisión e solidariedade cando foi necesario: a través de novos fondos europeos de recuperación e reconstrución financiados con débeda común e a través da compra centralizada de vacinas. Isto permitiu a todos os cidadáns europeos avanzar da man na derrota do virus, sen discriminación. Foi un exercicio de solidariedade europea en acción, en contraste coa xestión da crise financeira hai unha década.

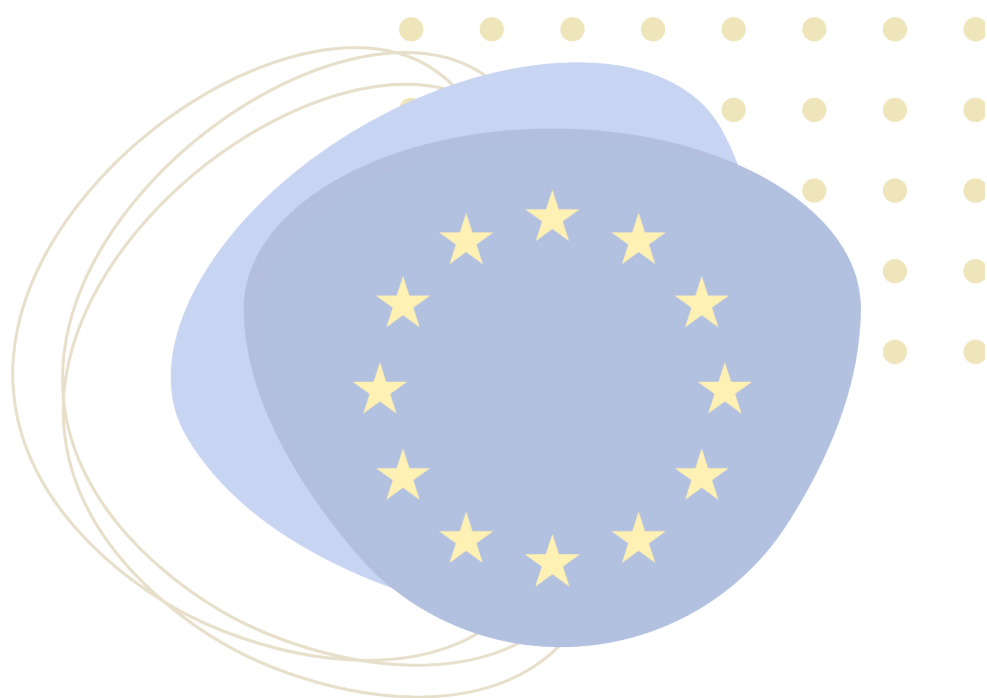
Agora é o momento de reflexionar sobre o que aínda temos que facer para preparar mellor as futuras crises e garantir o benestar dos europeos durante as próximas décadas. É esencial que apliquemos rapidamente algunhas das leccións aprendidas durante os últimos meses e nos preparemos para os moitos retos que nos agardan.

Con este espírito nace a Conferencia sobre o Futuro de Europa (COFE). Un instrumento que pretende escoitar aos cidadáns, que non só son beneficiarios senón tamén protagonistas da construción europea. Estruturouse un ambicioso debate aberto que recolleu as opinións e propostas directamente dos cidadáns e representantes da sociedade civil ou dos interlocutores sociais, xunto con representantes institucionais europeos, nacionais, rexionais e locais, nun exercicio de reflexión paneuropeo sen precedentes.

Os cidadáns españois contribuíron de forma moi activa nas distintas canles que a xornada ten previstas para recoller as opinións dos cidadáns, ben mediante a participación directa na plataforma dixital multilingüe de COFE ou ben mediante a organización

de eventos. Outra forma de participar foi a contribución ao marco español de consultas cidadás sobre o futuro de Europa. Este Marco foi unha iniciativa promovida polo Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea e Cooperación, de carácter voluntario e aberta a todas as comunidades autónomas e á Federación Española de Municipios e Provincias (FEMP). En total, participaron 15 comunidades autónomas e dúas cidades autónomas, ademais da FEMP. Este documento recolle un resumo das principais conclusións do Marco, estruturado en dezaioito eventos autonómicos e seis eventos nacionais repartidos polo territorio durante o último trimestre de 2021. Institucións académicas, centros de investigación, pensamento e organizacións da sociedade civil. As conclusións de cada evento xa foron recollidas, ao remate do mesmo polos propios organizadores, na Plataforma Dixital das Xornadas, formando parte da recollida de achegas dos cidadáns europeos ao COFE.

O obxectivo deste documento é ofrecer unha recompilación do conxunto de ideas evocadas nos acontecementos do Marco. Este conxunto de ideas e propostas cobra especial relevancia no caso de España dada a asunción da Presidencia do Consello da UE no segundo semestre de 2023. Agrúpanse en catro grandes áreas de interese: cidadanía europea, democracia e participación; cohesión social e territorial; transición ecolóxica e migracións; e a UE no mundo.

01

MARCO ESPAÑOL DE CONSULTAS CIUDADÁS SOBRE O FUTURO DE EUROPA

O Marco Español de Consultas cidadás estruturouse en actos tanto a nivel nacional como autonómico nos que existe unha estreita cooperación entre o Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea e Cooperación e as Comunidades Autónomas, así como coas entidades da sociedade civil e a cidadanía.

MARCO NACIONAL DE CONSULTAS CIUDADANAS SOBRE EL FUTURO DE EUROPA

- 1. Europa ante el desafío geopolítico del S.XXI.** Con ESADE (Barcelona). 26 de octubre y 16 de noviembre.
- 2. Evento binacional con Portugal: Aportación hispano-portuguesa a la Conferencia sobre el Futuro de Europa** (Trujillo). 28 de octubre
- 3. Evento binacional con Países Bajos sobre Autonomía Estratégica abierta.** Con Real Instituto Elcano e Instituto Clingendael (Madrid). 2 y 3 de noviembre.
- 4. Papel de las regiones en la gobernanza europea** (Sevilla). 6 de noviembre.
- 5. Ideas para el futuro de la ciudadanía europea** (Toledo). 10 de noviembre.
- 6. Pacto Intergeneracional europeo** (Logroño). 12 noviembre.

MARCO NACIONAL

01_ Europa ante o reto xeopolítico do século XXI. Con ESADEgeo. Barcelona, 26 de outubro e 16 de novembro..

02_ Evento binacional: contribución hispano-portuguesa á Conferencia sobre o Futuro de Europa. Coas Presidencias de Goberno de España e Portugal e a Xunta de Estremadura. Trujillo, 28 de outubro.

03_ Evento binacional: Cos Países Baixos sobre a autonomía estratéxica aberta. Co Real Instituto Elcano e Clingendael. Madrid, 2 e 3 de novembro.

04_ O papel das rexións na gobernanza europea. Coa Fundación Tres Culturas e a Xunta de Andalucía. Sevilla, 6 de novembro e telemática o 16 de novembro.

05_ Ideas para o futuro da cidadanía europea. Coa Xunta de Castela-A Mancha. Toledo, 10 de novembro.

06_ Pacto interxeracional europeo. Co Centro de Adolescencia e Xuventude Reina Sofía e o Goberno da Rioxa. Logroño. 13 e 14 de novembro.

MARCO AUTONÓMICO E LOCAL

01_Extremadura: relacións Unión Europea-América Latina e Caribe, unha axenda renovada e un programa de recuperación no marco dos ODS. (Cuacos de Yuste), do 19 ao 23 de xullo de 2021.

02_Comunidade Valenciana: *Europa e saúde. Unha nova era (Valencia).* 27 de outubro.

03_Comunidade Foral País Vasco e Navarra: *Cooperación transfronteiriza ante a Conferencia sobre o Futuro de Europa (Pamplona).* 28 de outubro.

04_Rexión de Murcia: *Mobilidade e transporte sostible, intelixente e resistente (Cartagena).* 29 de outubro.

05_Cantabria: *Diálogo Ciudadán sobre Valores e Dereito. (Santander)* 2 de novembro

06_Castela e León: *Respostas innovadoras de cooperación transfronteiriza ante o cambio climático (Zamora)* 3 e 10 de novembro

07_Illas Canarias: *“O futuro das rexións ultraperiféricas no futuro de Europa (Las Palmas de Gran Canaria)”.* 5 de novembro.

08_Canarias e País Vasco: *“Migratlantes. Encontro de Migracións Atlánticas (Las Palmas de Gran Canaria)”.* 10 e 11 de novembro

09_Illes Balears e Comunitat Valenciana: *O Mediterráneo e a UE: unha conca para unir (Palma e Valencia).* 18 de novembro.

10_Comunidade Foral de Navarra: *Nova Bauhaus Europea (Pamplona).* 19 de novembro

11_Andalucía: *Andalucía, un modelo de barrio na UE (Sevilla).* 24 de novembro.

12_Principado de Asturias e Cantabria:

Desigualdades territoriais e demográficas na UE: Os retos das rexións de montaña (Argüeso). 24 de novembro.

13_A Rioxa: *Foro Social Xuvenil sobre a Violencia de Xénero no marco da Conferencia sobre o Futuro de Europa (Logroño).* 24 de novembro.

14_Galicia: *Todas as oportunidades do mar: Avanzando na Economía Azul (Vigo).* 24 de novembro de 2021.

15_Cidades Autónomas de Ceuta e Melilla: *Unha visión de Europa dende o norte de África (Ceuta e Melilla).* 23, 24 e 25 de novembro.

16_Baleares: *ciudadanía insular e UE (Ibiza, Artá, Ciudadela, Mahón).* 8 e 29 de outubro e 24-25 de novembro.

17_Estremadura e Castela-A Mancha: *A contribución das Comunidades Autónomas a favor do futuro ecolóxico de Europa.*

- *Ciudadanía e turismo sostible nos destinos rurais de interior (Garrovillas de Alconétar, Cáceres).* 30 de novembro.
-
- *A Transición Enerxética (Mérida).* 29 de novembro.
-
- *Sostibilidade ambiental (Toledo).* 2 de decembro.

18_Aragón, Castela-A Mancha e Castela e León: *Resposta ao reto europeo do despoboamento (Teruel, Cuenca e Soria).* 10 de decembro.

**MARCO
AUTONÓMICO
Y LOCAL
DE CONSULTAS
CIUDADANAS
SOBRE EL FUTURO
DE EUROPA**

- 1. Extremadura:** Las relaciones Unión Europea-América Latina y el Caribe, una agenda renovada y un programa para la recuperación en el marco de los ODS. (Cuacos de Yuste), del 19 al 23 de julio de 2021
- 2. Comunitat Valenciana:** Europa y la salud. Una nueva era (Valencia). 27 de octubre.
- 3. País Vasco y Comunidad Foral de Navarra:** La cooperación transfronteriza ante la Conferencia sobre el Futuro de Europa (Pamplona). 28 de octubre
- 4. Región de Murcia:** El transporte y la movilidad sostenible, inteligente y resiliente (Cartagena). 29 de octubre.
- 5. Cantabria:** Diálogo ciudadano sobre Valores y Derecho. (Santander) 2 de noviembre
- 6. Castilla y León:** Respuestas innovadoras de la cooperación transfronteriza al cambio climático (Zamora). 3 y 10 de noviembre.
- 7. Canarias:** Las Regiones Ultraperiféricas en el futuro de Europa (Las Palmas). 5 de noviembre.
- 8. Canarias y País Vasco:** Migratantes. Foro de Migraciones Atlánticas (Las Palmas). 10 Y 11 de noviembre
- 9. Illes Balears y Comunitat Valenciana:** El Mediterráneo y la UE: una cuenca a cohesionar (Palma y Valencia). 18 de noviembre.
- 10. Comunidad Foral de Navarra:** Nueva Bauhaus europea (Pamplona). 19 de noviembre
- 11. Andalucía:** Andalucía, un modelo de vecindad en la UE (Sevilla). 24 noviembre.
- 12. Principado de Asturias y Cantabria:** Disparidades territoriales y demográficas en la UE: Los Retos de las regiones de montaña (Argüeso). 24 de noviembre.
- 13. La Rioja:** Foro Social de la Juventud sobre Violencia de Género en el marco de la Conferencia sobre el Futuro de Europa (Logroño). 24 de noviembre
- 14. Galicia:** Todas las oportunidades del mar: Avanzando en la Economía Azul. 24 de noviembre de 2021
- 15. Ciudades Autónomas de Ceuta y Melilla:** Una visión de Europa desde el norte de África (Ceuta y Melilla). 23, 24 y 25 de noviembre.
- 16. Illes Balears:** La ciudadanía insular y la UE (Ibiza, Artá, Ciudadela, Mahón). 8 y 29 de octubre y 24-25 de noviembre.
- 17. Extremadura y Castilla-La Mancha:** La contribución de las Comunidades Autónomas en favor del futuro ecológico de Europa - Ciudadanía y turismo sostenible en destinos rurales de interior, (Garrovillas de Alconétar, Cáceres). 30 de noviembre. - La Transición Energética (Mérida). 29 de noviembre. - La sostenibilidad medioambiental (Toledo). 2 de diciembre.
- 18. Aragón, Castilla-La Mancha y Castilla y León:** Respuesta ante el reto europeo de la despoblación (Teruel, Cuenca y Soria). 10 de diciembre.

02

CIDADANÍA EUROPEA, DEMOCRACIA E PARTICIPACIÓN¹

O ámbito relacionado coa democracia europea é o que máis achegas recibiu en España na Plataforma Dixital das Xornadas. As reflexións nas actas do Marco Español abarcan un amplo espectro de temáticas, entre as que destacan propostas tanto co obxectivo de reforzar os dereitos dos cidadáns europeos como de promover a cidadanía europea mediante programas de intercambio e aspectos simbólicos.

A libre circulación de persoas é percibida polos europeos como un dos principais logros do proceso de integración. Segundo o Eurobarómetro, a gran maioría dos cidadáns europeos -coa española á cabeza (88%)- valora positivamente as liberdades de

circulación e establecemento na Unión. Non obstante, seguen existindo obstáculos que os seguen obstaculizando na práctica e que os cidadáns consideran necesario eliminar para garantir o pleno exercicio destas liberdades. Nesta liña, recibíronse numerosas propostas encamiñadas á racionalización dos trámites burocráticos, como o apoio ás iniciativas en marcha para reducir as dificultades que aínda persisten para o recoñecemento das cualificacións europeas en determinadas profesións, o impulso de sistemas de ventá única ou a aceleración da implantación da normativa europea. identidade dixital (eIDAS), que contribuirá a facilitar os trámites que agora se esixen aos cidadáns europeos para residir noutro Estado membro

¹- Neste apartado inclúense eventos organizados por Aragón, Castela-A Mancha e Castela e León; Comunidade Valenciana e Baleares; A Rioxa; así como os actos nacionais "Papel das rexións na gobernanza europea" (Sevilla), "Ideas para o futuro da cidadanía europea (Toledo) e "Conferencia para o Pacto Interxeracional Europeo" (Logroño).

do que sexan nacionais. Por último, propúxose estudar a harmonización da lista de exclusións para o acceso ao emprego público para que se delimite con maior claridade a relación de empregos públicos reservados aos nacionais. O número de cidadáns que residen e traballan nun Estado membro distinto ao da súa nacionalidade aumentou notablemente nos últimos dez anos, chegando aos 13,3 millóns ou 3% da poboación da Unión. Dado que contribúen ás sociedades que os acollen e para reforzar a identidade europea, sería conveniente estudar estender o dereito ao sufraxio activo e pasivo dos cidadáns europeos no Estado de residencia ás eleccións autonómicas e axilizar os trámites para que os cidadáns fagan un maior uso do seu dereito ao sufraxio activo e pasivo nas eleccións europeas e municipais. As propostas da Comisión para o paquete "Democracia e integridade das eleccións europeas" enmarcadas no seu Plan de Acción para a Democracia Europea estanse a negociar precisamente neste momento no Consello. Dúas das propostas legislativas fan referencia

ás dúas directivas actuais sobre eleccións europeas e municipais co obxectivo de facilitar a participación electoral destes cidadáns móbiles da Unión reducindo as posibles barreiras administrativas existentes para simplificar os requisitos e favorecer o voto. Pola súa banda, para as eleccións ao Parlamento Europeo, propúxose nos actos establecer mecanismos para que os cidadáns perciban en maior medida que o seu voto conta e reforce o debate público paneuropeo. Neste senso, a proposta de constitución de listas transnacionais podería ser un paso na boa dirección.

A cidadanía europea implica un dobre vínculo político, co propio Estado membro e coa Unión. Un dobre sentimento de pertenza, unha dobre identidade. Os españois destacan por ser unha sociedade na que a identidade nacional e a europea son plenamente compatibles. De aí que moitas propostas cidadás neste exercicio estiveran dirixidas a reforzar este dobre vínculo dende o ámbito educativo, cultural ou deportivo. Moitos participantes apostan por educar

dende a infancia, incorporando nos plans de estudo unha materia específica sobre a UE e as súas institucións e os dereitos asociados á cidadanía europea. Na mesma liña, tamén se chamaron a aumentar os irmandamentos entre centros educativos da UE, tendo en conta as desigualdades territoriais e socioeconómicas con partidas dirixidas especificamente ao medio rural e aos centros educativos que contan con alumnado especialmente vulnerable. Así mesmo, mostrouse interese por aproveitar ao máximo as oportunidades que ofrece o programa Erasmus+, especialmente co empoderamento máis aló do ámbito universitario tal e como se reflicte no Plan de Acción para a implantación do Pilar Europeo de Dereitos Sociais e do Espazo Europeo de Educación 2025 Outra iniciativa suscitada durante os debates foi a proposta dun programa “Eurosenior” baseado en experiencias previas, pero que establecería un voluntariado europeo de persoas maiores convidadas noutros países para compartir, a través dos centros educativos, cuestións relacionadas co patrimonio e a memoria de Europa.

Dar máis visibilidade á identidade europea é outra das propostas que se escoitaron neste Marco de Consulta Cidadá. Por exemplo, suxeriuse o uso de símbolos europeos (bandeira e himno) xunto aos nacionais en competicións deportivas internacionais. Os Xogos Olímpicos, ben na vestimenta dos deportistas ou no medalleiro, poderían ser unha oportunidade para levar a cabo esta proposta.

Un elemento destacado dos intercambios nos actos foi a necesidade de implicar máis ás Comunidades Autónomas e Cidades na formulación da política comunitaria, reforzando así a defensa e promoción dos intereses de España na Unión Europea. Deste xeito, numerosos expertos e representantes da sociedade civil e do mundo académico reflexionaron sobre posibles vías para mellorar o acceso das comunidades autónomas a diversas institucións europeas, como o Consello

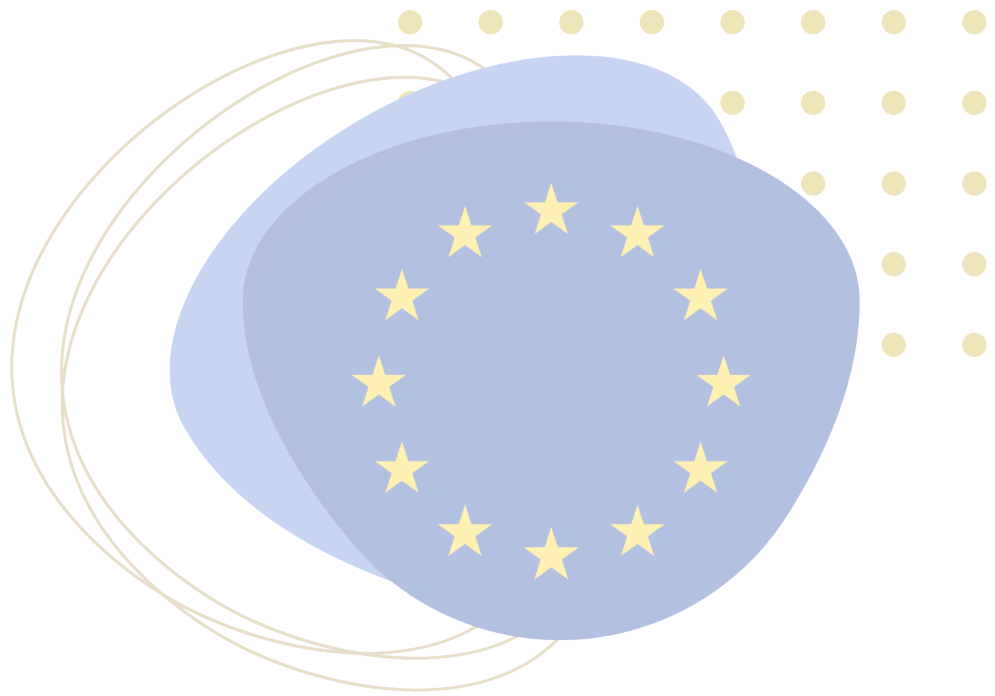
Europeo ou o Tribunal de Xustiza da UE, ou como aumentar a súa participación no proceso legislativo (que é competencia do Consello da UE e do Parlamento Europeo). Neste senso, destacouse a necesidade de reforzar o papel do Comité das Rexións. En concreto, requírese a revisión da natureza e composición deste órgano; a súa reforma debería atender á realidade específica das rexións con competencias legislativas, adquirindo estas un maior peso cualitativo nas decisións adoptadas por este órgano.

Para iso, mencionouse a posibilidade de que a aprobación da normativa comunitaria de cohesión territorial e cooperación transfronteiriza conte con ditames favorables do Comité das Rexións. Ademais, suxeriuse que aquelas rexións europeas con competencias legislativas deberían ter un papel reforzado dentro do propio Comité das Rexións. Unha das alternativas para conseguilo podería ser promover un maior uso das linguas cooficiais nos traballos do Comité das Rexións e do Pleno do Parlamento Europeo e promover a tradución fiable de textos fundamentais da UE.

Co fin de aumentar a participación das entidades locais na política comunitaria, propúxose a creación dun Comité das Cidades representativo dos entes locais e con personalidade propia, compartindo os recursos do Comité das Rexións, seguindo o actual modelo conxunto de administración e loxística que xa existe entre o Comité das Rexións e o Comité Económico e Social Europeo. Outro aspecto recorrente nos actos foi a proposta de aumentar a representatividade a nivel europeo das Cidades Autónomas de Ceuta e Melilla.

03

COHESIÓN SOCIAL E TERRITORIAL²

Xunto á preocupación pola recuperación económica, unha particularidade das conclusións dos distintos actos organizados en España no marco das consultas foi a atención prestada a outros problemas como os desafíos demográficos e interxeracionais, a especificidade das rexións fronteirizas, así como as dificultades que afectan a determinados territorios con características especiais como os de montaña ou illas. Tamén se organizou un evento dedicado ás rexións ultraperiféricas (RUP). É especialmente relevante a importancia dada á accesibilidade. Ao redor dunha quinta parte dos cidadáns da UE teñen algún tipo de discapacidade. Foron moitas as chamadas de que a recuperación postpandemia a nivel europeo debe ser verde, dixital, inclusiva e accesible. Tamén houbo interese por desenvolver a Estratexia sobre

os dereitos das persoas con discapacidade e facer uso do Pilar Europeo de Dereitos Sociais e do Semestre Europeo para concienciar e garantir unha calidade de vida digna e independente deste colectivo, garantindo a súa non discriminación e o pleno goce dos seus dereitos.

Un dos aspectos que xurdiu nos feitos foi a reflexión sobre os problemas que afectan ao desenvolvemento de territorios que se enfrontan a graves e permanentes desvantaxes. Suxeriuse que é necesario ter en conta a escala europea as especificidades de diversas comunidades autónomas, en particular, a ultraperiferia, a insularidade ou o despoboamento. Son aspectos que requiren un tratamento particular por parte da UE (artigos 349 e artigo 174 do Tratado de

2-Neste apartado inclúense propostas recollidas en actos en Aragón, Castela-A Mancha e Castela e León; Cantabria e Asturias; Euskadi e Navarra; Illas Baleares; Illas Canarias; Galicia e nos actos nacionais "Conferencia para o Pacto Interxeracional Europeo" (Logroño), evento binacional hispano-portugués (Trujillo) e "O papel das rexións na gobernanza europea" (Sevilla).

Funcionamento da UE). No caso dos territorios cuxas características -como o ultraperiférico ou a insularidade- lles impiden competir en igualdade de condicións, foron moitas as convocatorias para reflexionar e establecer estratexias que permitan aplicar a estes territorios os citados artigos 349 e 174 co fin de garantir igualdade de oportunidades para todos os europeos. O transporte, a conectividade ou a xestión ambiental son exemplos da especial atención que requiren os territorios insulares.

O reto demográfico captou un gran número de eventos e ideas. A concentración da poboación e da actividade económica nas grandes áreas urbanas é unha tendencia global que preocupa especialmente na UE, especialmente en España. Ademais, a poboación da Unión seguirá envellecendo, aumentando a idade media en 5 anos a finais deste século, o que repercutirá substancialmente no índice de dependencia. De feito, espérase que para 2050 a poboación da UE descenda ata os 420 millóns, o que significaría só o 4,3% da poboación mundial.

Nos actos organizados coa participación de axentes do mundo rural fíxose especial fincapé na necesidade de políticas específicas para atender as necesidades do rural. En definitiva, sinalouse que para loitar contra o despoboamento rural é necesario garantir servizos que fagan das vilas lugares

acesibles: conectividade, vivenda, servizos de proximidade (básicos e de lecer) e mellora dos sistemas de transporte.

Tamén se suxeriu que para manter a poboación no rural sería importante articular medidas que faciliten a instalación de emprendedores, incrementando así o tecido industrial, e a consecuente e potencial oferta de emprego. Destaca tamén a proposta de crear un programa de encontro interxeracional que xere espazos de convivencia e intercambio, dirixido a unir xeracións, promover a economía do coidado, dotar de máis e mellores habilidades, mellorar o benestar das persoas e loitar contra a soidade non desexada.

De cara ao Ano Europeo da Xuventude que se celebrará en 2022, subliñouse que é fundamental facer fincapé na incorporación da poboación nova ao mercado laboral, que constitúe máis do 15% da poboación comunitaria. Para iso, sinalouse a importancia de modernizar e redeseñar políticas activas e apostar por políticas innovadoras que faciliten a emancipación, a formación e un primeiro emprego digno. Estas prioridades están en consonancia coas da axenda do Pilar Europeo de Dereitos Sociais, que consta de 20 principios destinados a promover os mercados de traballo e os sistemas de protección en igualdade. Estas políticas

defendidas no Marco Español coinciden con dúas das tres categorías de principios deste Piar Social da UE: Igualdade de oportunidades e acceso ao mercado laboral e condicións de traballo xustas. Destacaron os principios de apoio activo ao emprego, igualdade de oportunidades, así como un emprego seguro e adaptable. Os mozos en xeral reivindicaron a importancia de desempeñar un papel protagonista na construción do seu futuro no marco europeo.

Numerosas actividades no marco español do COFE dedicáronse aos problemas específicos das rexións transfronteirizas, partindo da necesidade de reflectir o punto de vista dos seus cidadáns e de buscar solucións aos seus retos. Isto destacou a importancia destas rexións, dado que supoñen o 40% do territorio e o 30% da poboación e do PIB da UE, o que lles confire a responsabilidade colectiva de contribuír significativamente á construción de Europa. Neste senso, houbo propostas dirixidas a mellorar a conectividade promovendo o transporte público transfronteirizo e mellorando as conexións dixitais. Tamén o reforzo do papel das Eurociudades e a utilización dos recursos incluídos no programa EU4Health para unha mellor resposta ás crises sanitarias no ámbito transfronteirizo, con especial atención á dotación de recursos en saúde mental.

No caso concreto das rexións de Estremadura, Centro e Alentejo, os mozos hispano-portugueses participantes no acto organizado en Trujillo mostráronse partidarios de preservar as formas de vida da euror-rexión e coidar a singularidade dos territorios de La Raya, con propostas especialmente relacionadas coa explotación extensiva propia da dehesa española e da montada portuguesa. Pola súa banda, os participantes nos actos de cooperación transfronteiriza de Navarra e País Vasco destacaron a importancia de normalizar os procedementos administrativos e eliminar atrancos, ademais

de buscar solucións locais para solucionar os problemas cotiáns dos cidadáns. Nas sesións das Cidades Autónomas de Ceuta e Melilla destacouse como prioritaria a oportunidade de establecer mecanismos que compensen as singulares condicións estruturais que lles afectan.

No ámbito da cooperación transfronteiriza, a resposta ao cambio climático tamén adquiriu especial relevancia. No caso concreto dos actos organizados conxuntamente por Castela e León e as Rexións Centro e Norte de Portugal en Zamora, quedou patente, por unha banda, que a economía circular implica un cambio ineludible do noso modelo de produción e consumo, fundamental para acadar os obxectivos climáticos; e, por outra, que é necesario adoptar actuacións que minimicen os efectos do cambio climático adaptando territorios e cidades, así como a actividade económica.

No caso das Rexións Ultraperiféricas (RUP), os participantes mostraron o seu apoio maioritario ao Programa de Opcións Específicas para a Lonxeidade e a Insularidade (POSEI) e apostaron por unha maior orientación cara ao Mercado Interior e á diversificación dos cultivos, solicitando apoio á agricultura ecolóxica e á agricultura ecolóxica para a industria agroalimentaria. Tamén destacouse a relevancia das especificidades das RUP na Política Agraria Común ou na Política de Cohesión, así como as excepcións no ámbito fiscal e das axudas estatais. Púxose especial atención á implantación dun sistema de economía circular e ás medidas de mitigación do cambio climático adaptadas aos condicionantes da rexión ultraperiférica.

04

TRANSICIÓN ECOLÓXICA E MIGRACIÓNS³

A loita contra o cambio climático e a preservación do medio ambiente e da biodiversidade demostrou ser unha prioridade indiscutible para os cidadáns europeos, tal e como reflicten os numerosos comentarios e ideas expresadas ao respecto na Plataforma Dixital da Conferencia. Este é o segundo tema máis comentado a nivel europeo e un dos temas que xerou un maior número de ideas entre as achegas españolas.

Se continúa a tendencia actual, espérase que a mediados de século a temperatura aumente 2 °C. Fenómenos asociados como fenómenos meteorolóxicos extremos, perda de biodiversidade, degradación ambiental e redución da seguridade alimentaria poderían ter un gran impacto na UE e na súa veciñanza. O compromiso da UE para lograr a neutralidade climática implica unha redución substancial do uso de combustibles

fósiles por parte da UE, o aumento das enerxías renovables e a diversificación do abastecemento de enerxía. Isto sería fundamental para reducir a vulnerabilidade exterior da Unión e preservar a soberanía europea. Do mesmo xeito que a transición climática crea novas oportunidades de crecemento económico, tamén presenta importantes retos industriais en termos de equidade. Por este motivo, considerouse nos actos que a redución debería conseguirse co menor custo posible, tendo en conta criterios de solidariedade, xustiza e preservación da competitividade. Facelo de forma xusta, distribuindo os custos para non prexudicar aos colectivos máis vulnerables, será o principal reto. Isto requirirá medidas a nivel europeo e non só nacionais. Para afrontar estes retos, o Pacto Verde Europeo transformará a UE nunha economía moderna, eficiente no uso dos recursos e competitiva.

3- Esta sección inclúe propostas de los eventos realizados en Castilla y León, Ceuta, Galicia, Islas Canarias y Euskadi, Melilla y Navarra.

A Comisión Europea adoptou un conxunto de propostas para adaptar as políticas da UE en materia de clima, enerxía, transporte e fiscalidade co fin de reducir as emisións netas de gases de efecto invernadoiro polo menos nun 55 % para 2030, en comparación cos niveis de 1990. A UE pretende: ser climaticamente neutral para 2050; protexer a vida humana, os animais e as plantas, reducindo a contaminación; axudar ás empresas a converterse en líderes mundiais en produtos e tecnoloxías limpas; e contribuír a garantir unha transición xusta e inclusiva.

Do amplo repertorio de ideas evocados, cabe destacar a relevancia da economía circular (entendida como un modelo económico que busca o máximo aproveitamento dos recursos e a mínima xeración de residuos) como resposta ao cambio climático, e a importancia das rexións e cidades para promover este modelo, así como os fondos Next Generation EU. Tamén destacouse a necesidade de promover o interese da cidadanía na protección do seu medio natural e da biodiversidade, destacando a importancia fundamental de educar e sensibilizar neste eido. Así mesmo, mencionouse a necesidade de contar con territorios resilientes que garantan un equilibrio entre a agricultura e a silvicultura, así como a necesidade de impulsar a economía azul, garantindo unha pesca sustentable e impulsando actividades marítimo-pesqueiras tradicionais, innovadoras e emerxentes. Do mesmo xeito, tamén se mencionou o apoio á industria e o fomento da investigación.

Por último, citouse a necesidade de renaturalizar as cidades, conectándoas máis coa natureza seguindo os principios impulsados pola denominada “Nova Bauhaus Europea” e mobilizando persoas creativas de diferentes disciplinas co obxectivo de desenvolver os espazos urbanos do futuro, tendo en conta para iso os criterios de

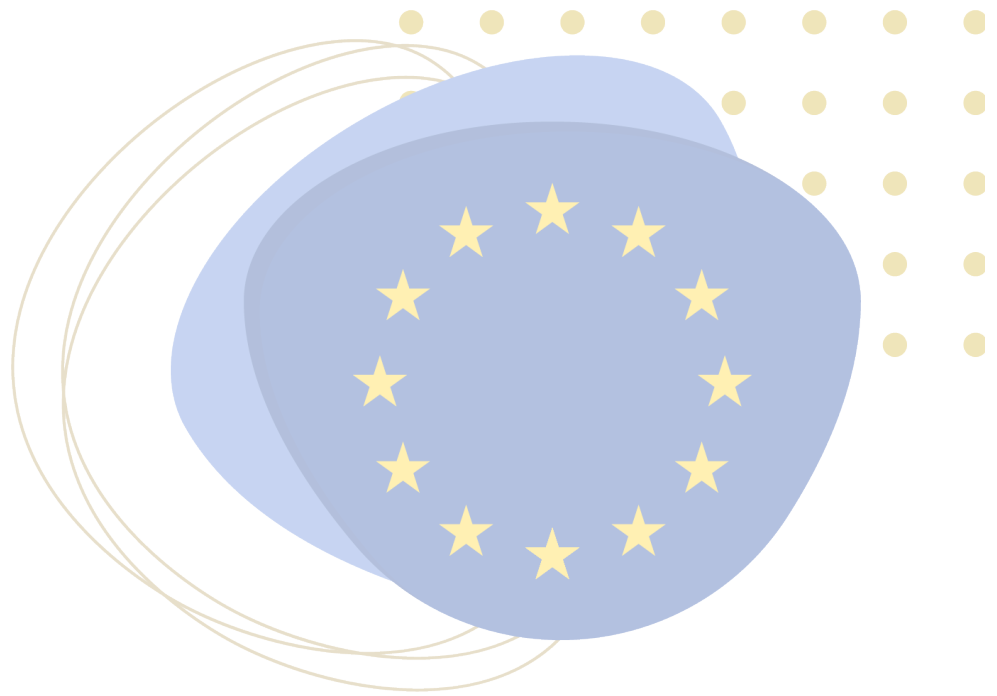
sustentabilidade, inclusión e estética. No ámbito da inclusión, reclamouse implicar ás persoas maiores na transformación dixital.

A migración tamén foi obxecto de atención transversal en numerosos debates no marco español do COFE. España conta cunha considerable formación en experiencia e xestión da inmigración con resultados positivos que poden e deben ser valorados.

Os participantes destacaron que o fenómeno migratorio é verdadeiramente de dimensión europea, con especial repercusión nas rexións que, sendo fronteiras exteriores da Unión, máis sofren a presión migratoria. Por iso, é imperativo reforzar a política migratoria común a nivel da UE, actuando conxuntamente, combinando solidariedade e responsabilidade.

05

LA UE NO MUNDO⁴

Os debates sobre o papel da UE no mundo, particularmente no contexto da crecente tensión entre as grandes potencias, ocuparon un lugar destacado nas reflexións dos cidadáns europeos e españois. As leccións de xestión da pandemia e, máis recentemente, da crise do abastecemento marcaron tamén unha axenda na que se evocaron desde diferentes ángulos os conceptos de autonomía estratéxica e preparación para futuras crises. A actual crise mundial provocada pola agresión de Rusia contra Ucraína é unha excelente demostración da pertinencia das preocupacións expresadas polos españois sobre a necesidade de fortalecer a Unión Europea como actor global, especialmente participando no ámbito da seguridade no noso continente. As diferentes reflexións sobre a autonomía

estratéxica e o papel internacional da UE coincidiron en sinalar que, a pesar do seu importante poder regulador no mercado global, a Unión Europea aínda non goza do mesmo peso xeopolítico que outras potencias como Estados Unidos e China. Ante a perspectiva dun mundo pechado, moitos expertos e cidadáns implicados neste exercicio mostraron un gran consenso en torno á idea de que a UE debe promover a súa propia autonomía estratéxica e garantir a defensa integral das súas fronteiras, con especial atención ás de Ceuta e Melilla, fronteiras sur de Europa. Dita autonomía non pode entenderse só en termos de seguridade e defensa senón nunha concepción máis ampla, incluíndo a subministración enerxética, o desenvolvemento tecnolóxico, o liderado en valores e na loita contra a crise

4-Inclúe as propostas dos eventos organizados en Andalucía; Ceuta e Melilla; Comunidade Valenciana e Baleares; Estremadura e Castela-A Mancha; así como o evento nacional "A UE nun mundo xeopolítico" (Barcelona) e o evento binacional con Holanda: "Elcano-Clingendael Real Institute on Open Strategic Autonomy" (Madrid).

climática, así como na conectividade. Así, houbo un amplo consenso en que a Unión non pode limitarse a proporcionar o terreo de xogo, establecer as regras e ser o árbitro, senón que debe ser un actor importante da economía mundial na configuración das normas e valores globais. Entre as vías para acadar este obxectivo, destacaron algunhas recomendacións, como conseguir que a UE ocupe posicións estratéxicas nas cadeas globais de valor de determinados produtos de especial relevancia, para o que sería necesaria unha sólida política industrial que inclúa tanto a grandes empresas como a pemes. Unha solución alternativa mencionada durante os feitos foi buscar a interdependencia controlada, non a independencia. Para iso, sería necesario desenvolver políticas horizontais que fomenten os centros e ecosistemas de innovación transeuropeos, en lugar de tratar de "escoller aos gañadores".

O ámbito militar da UE tamén chamou a atención dos debates, destacando que a UE ten un papel importante que desempeñar para axudar aos Estados membros a desenvolver capacidades e tecnoloxías de alto nivel. De aí a importancia de acertar a relación UE-OTAN no traballo do Compás Estratéxico e do novo concepto estratéxico da OTAN que se espera para o Cumio de Madrid de xuño. Outro aspecto destacado é o de reforzar as capacidades sanitarias a través da Unión Sanitaria, para estar mellor preparados ante posibles pandemias ou crises relacionadas coa saúde.

Diversas actividades centraron os seus debates nas áreas xeográficas prioritarias

de interese tradicional para España. Deste xeito, tratáronse a Veciñanza Sur da UE, África ou as relacións con América Latina e o Caribe. Moitas das opinións suscitadas coincidiron en sinalar que a Política Europea de Veciñanza tamén debe priorizar a cooperación cos veciños do Sur, para o que serían necesarios recursos e políticas ambiciosas en todos os ámbitos da relación, como a preservación do medio ambiente, rutas habituais de inmigración, colaboración entre universidades, apoio á dixitalización e innovación ou a creación dun Erasmus mediterráneo para estudantes de educación superior e formación profesional. En diversos actos fíxose fincapé nos valores que Europa comparte con Iberoamérica, tanto a nivel democrático como de concepción dos dereitos humanos, que as converten en rexións con visións especialmente compatibles. Esta posibilidade de relacionarse en defensa de valores e intereses comúns implica que a UE se implique máis activamente neste continente, incluíndo o apoio aos procesos de integración rexional en América Latina e o Caribe. O investimento da UE sería particularmente beneficiosa fomentando a conectividade, aínda mais aló das conexións físicas e loxísticas promovendo unha conectividade de redes de coñecemento, redes dixitais e de educación para achegar economías e sociedades.

EPÍLOGO

EPÍLOGO: MAXIMIZAR A VOZ DOS ESPAÑOIS NA COFE

O verdadeiramente relevante da Conferencia sobre o Futuro de Europa é escoitar aos europeos. COFE segue a ser unha ocasión para repensar e mellorar a UE como organización e como proxecto, coa máxima implicación da cidadanía por vías distintas ás que existen para garantir a súa participación institucional na UE. É unha oportunidade única para trazar un camiño común para o futuro, coas institucións da UE por primeira vez dándolle voz directa aos cidadáns no debate sobre o futuro de Europa. O proceso ascendente de escoita aos cidadáns europeos a través da plataforma dixital, os paneis cidadáns e o pleno concluirá nun informe avalado por todos os participantes.

As decisións dos próximos anos, pola súa magnitude, serán de gran alcance. A pandemia acelerou tendencias que xa estabamos vendo. Hoxe falamos máis de xeopolítica, pandemias, guerras comerciais, retos demográficos, polarización, autonomía estratéxica, cadeas de valor ou resiliencia. A agresión rusa contra Ucraína reforza este camiño e obríganos a repensar o papel da

Unión nun mundo cambiante.

É o momento de reflexionar xuntos sobre estes retos de futuro dende unha perspectiva europea. Con isto, o Ministerio de Asuntos Exteriores, a UE e Cooperación, numerosas Comunidades Autónomas e a FEMP colaboraron para fomentar a participación dos españois nos grandes debates europeos. Este documento é unha iniciativa dirixida a maximizar as propostas dos españois no COFE. Para que a voz dos españois se escoite con máis forza en Europa.

España ocupará a Presidencia do Consello da UE no segundo semestre de 2023. Será un momento para pechar o ciclo das institucións europeas coa vista posta nas eleccións ao Parlamento Europeo da primavera de 2024. Será unha excelente oportunidade para seguir e materializar moitas das propostas que xorden do COFE.

